

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cim: Deficit és drágaság.

Forrás: Pesti napló

Bp.

(Hely)

1916 IV 1

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

381.6

Hely

Idő

"1916"

Személy

Helyszám

Deficit és drágaság

A főváros 1915-ben

Dupla háboruja volt a főváros közönségének a bucsuzó esztendőben. Nemcsak a világháboru sujtotta, hanem külön háborút kellett viselnie Budapest legtöbb hivatali urai ellen, akik tehetetleneknek bizonyultak és a nagy idők kisembereinek.

Deficit és drágaság: e kettős és el nem rekviráható fonal húzódik végig az 1915. év történetén. Kezdődött az esztendő azzal, hogy kukoricakenyéren kellett élni Budapest népének és hogy a főváros közgyűlése egyhangú lelkesedéssel megszavazta a tízmilliós deficittel rutinfői költségvetést; — végződik pedig az év a kenyérjegyrendszer életbeléptetésével és a következő esztendő tizenkilenc millióra dagadt deficitjével. Budapest háztartása tulságosan „expanzív” fejlődésnek indult; nyakig uszík a főváros az adósságokban és az egyetlen ötlet, amit a városháza pénzügyi kapacitásai produkált, egy újabb kölcsönnek a felvétele volt. 1915-ben még csak vánszorgott valahogy a háztartás lerongyolódott gébéje, de hogy mi lesz jövőre, azt a legkevésbé — a város vezetői tudják. Még nagyobb volt a fejtelenség az élelmiszerellátás dolgában. Az 1915. esztendő hihetetlen rekordokat teremtett; nyolc koronát meghaladó hus- és zsírárak voltak és silány kukoricakenyeret evett a főváros népe egészen az új termésig, tehát az esztendő háromnegyed részében. Ezekről a dolgokról ma már, mivel-hogy elmúltak, a történetíró objektivitásával lehet írni és beszélni. Két-három hónappal ezelőtt még lehetetlen volt az elkeseredett közhangulattól mentesen a főváros háborus élelmiszeréről elmélkedni, mert nap-nap után ki-

ujuló botrányok történtek a piacokon, hihetetlen áruhiány és drágaság volt Budapesten és mert tisztára policiális félrendszabályokkal, a kiskereskedők és kofák üldözésével, megnyomorításával igyekeztek a hatóságok — a látogatást kedvéért — valamit tenni. A felkészültség tökéletes hiányának, a tájékozatlanságnak, tehetetlenségnek, ügyefogyottságnak, a bajokkal szemben való érzéktelenségnek megdőböntő bizonyítékait szolgáltatta ezekben a súlyos időkben a főváros adminisztrációja. Egyre a kormány segítségért rimázkodott, a felelősség kérdését bolygatta, de segíteni nem tudott és az állapotok akkor sem változtak, amikor a polgármester hősi gesztus kíséretében bejelentette, hogy ő veszi át a közlekedés vezetését. Az éhségtől gyötört, háborgó gyomroknak megnyugtatóására népelelmező (tizes) bizottságot szerveztek, de hogy az esztendő végén valamennyire mégis csökkent a drágaság és megnyihült az áruhiány, annak az érdeme nem a tizeseket illeti és nem a főváros tanácsát, hanem a jámbor, türelmes közönséget, amely lefokozta elsődrendű igényeit és beletörődött abba, hogy nincs hus és drága a kenyér. A

közlekedési ügyosztály találékonyságára és hangyaszorgalmára vall, hogy Budapesten ma már kenyérjegy, lisztjegy, rizsjegy, babjegy, tejutalvány van, — az új esztendő tehát nem hozhat meglepetést, ha csak a szilvaizt, vagy a líptói turót nem fogják hasonlóképpen jegyek és utalványok alakjában a fogyasztókhoz juttatni.

A közlekedés éppenséggel nem volt ideális 1915-ben. A villamosok redukált számmal közlekedtek, az autótaxik számát huszontötre szállították le és az omnibuszjáratok is erősen

csökkentek. Közlekedés szempontjából az esztendő legkiemelkedőbb eseménye a Lánchíd megnyitása volt és az autobuszforgalomnak inkább szimbolikus, három köcsival való életbeléptetése. Némi hamisságot lehetetlen elvitatni attól a módtól, ahogyan a városháza ezt a problémát megoldották. Közvetlenül a háboru kitörése előtt nagy volt a harc a koncesszióért és a kocsik szállításáért. A háboru kedvező alkalom volt arra, hogy az autobuszokat sorban megvásárolják ott, ahol kapni lehetett, a koncessziót viszont a főváros — önmagának tartsa meg. A házi kezelés elve ezzel ismét érvényesült és utat tört magának új területeken is, amennyiben a főváros kötszerüzemet létesített, jelentékenyen kibővítette az élelmiszerüzemet, megindította a Budapesti Általános Villamossági Rt. megváltására vezető eljárást és előkészületeket tett egy községi műtákaránygyár alapítására. Jellemző, hogy a mindenáron való községezésnek eme legújabb diadalához az ötletet nem a szükség adta, hanem — a meissenai Imperial Maschinenfabrik G. m. b. H. budapesti képviselője, aki ajánlatot tett a fővárosnak a takarmánygyári berendezés szállítására.

Budapest közegészségügyi viszonyai általában kedvezők voltak 1915-ben. A járvány-szerű betegségektől megkímélte a fővárost a sors, amiben kétségtelenül jelentős érdeme van a város egészségügyi adminisztrációjának is. Az építkezések csaknem teljesen szüneteltek, ami nagy és szomorú hátszal volt nemcsak a főváros iparára és kereskedelmére, hanem a főváros háztartására is. Kultura, szociálpolitika nem volt a letűnt évben, ha csak azt nem említjük meg, hogy a Ferenc József-díjra pályázatot hirdettek, de a díjat nem adták ki eddig. — a Népopera viszont nem hirdettek

19

akiket a változatosság kedvéért kibuktattak. Egyebekben a tisztviselők súlyosan érezték a drágaságot és a helyzetben csak csekély mértékben segített az évközben folyósított fizetési előleg. A kormány drágasági pótléka egyelőre késik.

A jövő esztendőt, sajnos, még mindig a háboru jegyében kezdi meg a főváros. A fővárosi törvény revíziójáról, városzabályozási ter-vekről, közlekedési reformokról, pénzügyi tranzakciókról csak jámbor óhajként lehet beszélni. Egy bizonyos: Budapest új esztendője rosszabb nem lehet, mint az elődje volt.

pályázatot, hanem kiadták — a városgazdasági ügyosztálynak, amely most már nemcsak a tesznek és a szemnek nyújt élvezetet, (lásd Széchenyi-fürdő, Allatkert) hanem a fülnék is. A deficit eltüntetésére és a főváros élelmiszerére nem volt sok ideje a tanácsnak és a közgyűlésnek, mert az esztendő nagy részét az általános tisztújítás mozgalmi foglalták le. A tisztviselők hatesztendő mandátuma lejárt, csak úgy, mint a bizottsági tagoké. A bizottsági tag urak mandátumát az országgyűlés meghosszabbította, a tisztviselőket pedig a meghosszabbított közgyűlés újból megválasztotta, csekély kivétellel a nyugdíjba vonultaknak és annak a három, öreg főjegyzőnek,